

T.C.
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

7-9691
(GK.18)

Sayı: B.23.0.BHİ.0.01-610/ 53451
Konu: Soru Önergesi (7/9691)

22/11/2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 01.10.2012 tarihli ve 86573 sayılı yazı.

İlgi yazı ekinde alınan, İstanbul Milletvekili Abdullah Levent TÜZEL'in, ülkemizin çeşitli bölgelerinde sudaki kirliliğin çevreyi ve halk sağlığını tehdit etmesine ve alınan önlemlere ilişkin, 7/9691 esas numaralı yazılı soru önergesi, Bakanlığımca incelenmiş olup, cevabi yazı ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Veysel EROĞLU
Bakan

EK:
Cevabi Yazı (4 sayfa)

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ A.LEVENT TÜZEL'İN
7/9691 SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİ HAKKINDA
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI'NIN CEVABI**

SORU 1. *Bursa'nın tam ortasından akan ve eskiden balık tutulan Samanlı deresine şimdi halk yaklaşmaktan korkar durumda. Yıldırım Belediyesi uzun süren bir ıslah çalışması yapmasına rağmen, yeterli denetim yapılmadığından başa geri dönüldü. Kanalizasyona akması gereken zehirli sanayi atıkları direkt dereye verilmekte, dereye katı atık ve inşaat molozları da atılmaktadır.*

a) Samanlı halkını bezdirmiş durumda olan dereден gelen pis kokunun giderilmesi ve halk sağlığını tehdit eden derenin ıslah edilmesi için Bakanlığınızca ne tür önlemler alınmıştır?

b) Dere suyu ile yapılan tarım ürünlerinin ülkemiz insanlarının yanı sıra, ihraç edildiği Rusya, İran ve AB ülkelerindeki tüketicilerin de sağlığını tehdit etmektedir. Bu durum beslenme ve gıda güvenliğinin ihlali ve suç teşkil etmez mi? Bunun sorumluları kimlerdir ve cezaları nedir?

CEVAP 1. Samanlı Deresi'ni besleyen yan kollara, boya atölyeleri tarafından deşarj edilen atık sular, kirliliğin başlıca sebebidir. Dere ıslahı çalışmalarının, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyeleri Kanunu'nun 7. maddesinin (r) bendi uyarınca belediyeler tarafından gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Dereden gelen pis kokunun giderilmesi ve halk sağlığını tehdit eden durumun tespiti ve sonuçlandırılması, dere veya çayların kirliliklerinin denetimi, ıslah çalışmaları, bahsi geçen kimyasal ve katı atıkların giderilmesi ve kirlilik boyutunun tespiti ve denetimi gibi hususlar, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın sorumluluğundadır.

Bakanlığımın Samanlı Deresiyle alakalı bir ıslah çalışması bulunmamakta olup, söz konusu dereyi de kapsayan Nilüfer Çayı ıslah çalışması, Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından yürütülmektedir.

SORU 2. *Aydın Ovası'na önemli su kaynağı olan Çine Çayındaki kimyasal ve zehirli atıklara dayanamayan binlerce balık telef olmuş durumdadır.*

a) Bu kirliliğin hangi boyutlarda olduğu yönünde Bakanlığınızca bir tespitle bulunulmuş mudur?

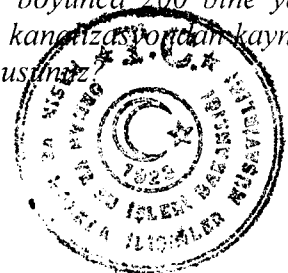
b) Bu kirlilik, Aydın'da yaş sebze ve meyvenin yanı sıra, incir, zeytin, kuru üzüm gibi ihraç edilen tarım ürünlerinin gıda güvenliğini tehlikeye sokacak boyutlarda mıdır?

CEVAP 2. Çine Çayı üzerinde inşa edilen ve su tutmaya başlanılan Çine Adnan Menderes Barajından çaya ilâve su verilmiş, kirliliğin etkisinin azaltılması sağlanmıştır. Çine Adnan Menderes Barajındaki mevcut su kalitesi sulamaya elverişlidir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na özellikle zeytin işleme dönemlerinde denetim işlemlerinin sıklaştırılması ile yöredeki tarım ürünlerinin gıda güvenliği sağlanacaktır.

SORU 3. *Burdur'un Teke yöresinin batısında, Yeşilgöl Dağı'ndan doğan Dalaman Çayı'nın üst kısımlarında rafting yapılırken Acıpayam Ovası'na ulaşan alt kesimlerinde ise kanalizasyon atıkları ve çöplerden dolayı adeta zehir akmaktadır. Kıyısında tarımla hayatını sürdüren halk, bir zamanlar içme suyu olarak kullandıkları çayın, fabrika ve kanalizasyon atıkları yüzünden simsiyah akmaya başladığını ve yanına kokudan yaklaşamadıklarını söylemektedir.*

a) Dalaman Belediyesinin, bütçesinin yetersizliği nedeniyle arıtma tesisi kuramadıklarını ve Bir tek arıtma tesisi bulunan Köke köyünde ise elektrik gücü yetmediği için sistemi çalıştırmadıklarını biliyor musunuz?

b) Çayın doğduğu yerden döküldüğü yere kadar 229 kilometre boyunca 200 bine yakın nüfusun yaşadığı, turistik bir kentin çevresinde, nehirlerinde kimyasal ve kanalizasyondan kaynaklı kirlilik yaşanmasında Bakanlığınızın sorumluluğu olduğunu düşünüyor musunuz?

c) Yöre köylülerinin "tarlada çalışırken eğilip su içerdik, sarıbalıklar tutardık." dediği günlere ne zaman kavuşacaklar?

CEVAP 3. Dalaman Çayındaki kirliliğin önlenmesine ilişkin izin ve denetim faaliyetleri doğrudan Kurumumuzun yetki ve sorumluluğunda değildir. Bu konuda yetkili kurumca görüşümüze başvurulması halinde gerekli destek verilecektir.

SORU 4. Tekirdağ'ın Çorlu ilçesinden geçen, 194 kilometre olan Ergene Nehri'nde sanayi atıklarından kaynaklanan büyük bir çevre tahribatı yaşanmaktadır. Nehirdeki bu kirlenme canlı yaşamına büyük zararlar vermektedir. Çerkezköy ve Çorlu'da bulunan 2037 fabrikanın bıraktığı kimyasal atıklar nedeniyle zehir yuvasına dönen Ergene nehrinin suyunu içen veya temas eden hayvanlar telef olmaktadır. Simsiyah akan ve etrafına ağır kokular yayan dere yüzünden çevre sakinleri, evlerinin penceresini bile açamıyor. 70 bin kişinin yaşadığı Sağlık Mahallesi'nden geçen Çorlu Deresinin kenarında çocuklar oyun oynamayı sürdürmektedir.

Trakya Üniversitesi (TÜ) Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Mustafa Kaya tarafından, Edirne'de kimyasal su kirliliğinin Ergene havzasında yaşayan kara kurbağalar üzerine etkileri konusunda yapılan araştırmada, Ergene Nehri'nde kirli bölgeden alınan kurbağaların biyokimyasal değişikliğe uğradığının tespit edildiği açıklanmıştır. Trakya Üniversitesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Faruk Yorulmaz ise, Ergene'ye yakın olan ve 10 yıldan fazla Çorlu'da oturanlar arasında kanser vakalarının yüksek olduğunu gözlemlendiğini belirterek, bölgede daha fazla ve geniş bir araştırmanın yapılması gerektiğini dile getirmiştir.

a) Bir zamanlar Trakya'ya bereket saçıyan Ergene'nin, artık zehir akması yüzünden kanser vakalarında ciddi artış ortaya çıktığı iddialarını ve Üniversitenin araştırma sonuçlarını dikkate alarak Bakanlığınızca ne tür girişimlerde bulunulmuştur?

b) Sağlık Bakanlığından bir saha araştırması yapılması istenilmiş midir? Üniversitenin ilgili bölümleriyle birlikte ortak bir saha araştırması yapılması düşünülmekte midir?

c) Türkiye'nin ayçiçeği ve pirinç ambarı olan Trakya'nın açık kanalizasyonu haline gelen Ergene'deki kirliliğin bölgeyi her açıdan olumsuz etkilediği gibi, Saros'u da etkilediğini biliyor musunuz?

d) Ergene nehrinin ıslahı için 2004 yılında hazırlanan eylem planı neden uygulanmamış, derenin göz göre yok olmasına, halkın sağlığıyla oynanmasına göz yumulmuştur?

e) Ergene'nin su kaynaklarını tehdit eden Istrancılar'da faaliyet gösteren taş ocakları işletmelerinin kaldırılması yönünde Bakanlığınızca bir girişimde bulunulmuş mudur?

CEVAP 4. Ergene Havzası Koruma Eylem Planında havza bütün olarak ele alınmış, kirliliğin sebepleri ile alakalı tüm faktörler ortaya konulmuş ve çözümü hususunda aşağıda belirtilen 15 eylem belirlenmiştir:

Eylem 1: Çevre Dostu Üretime Geçilmesi

Eylem 2: Deşarj Standartlarının Yeniden Düzenlenmesi, Renk Standardının Getirilmesi

Eylem 3: Islah Organize Sanayi Bölgelerinin Kurulması

Eylem 4: Sanayi Atıksularının Ortak Arıtımının Sağlanması

Eylem 5: Çevre Düzeni Planlarının Uygulanması

Eylem 6: Yeraltı Suyu Kullanımının Kontrol Edilmesi

Eylem 7: Belediye Atıksu Arıtma Tesislerini Kurulması

Eylem 8: Dere Yataklarının Temizlenmesi Ve Islah Edilmesi

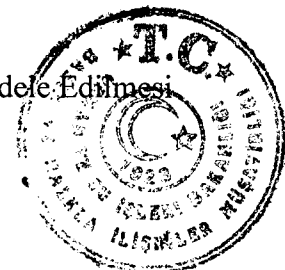
Eylem 9: Taşkın Erken Uyarı Sisteminin Kurulması

Eylem 10: Denetimlerin Sıklaştırılması

Eylem 11: Nehir Su Kalitesinin Sürekli İzlenmesi

Eylem 12: Katı Atık İşleme, Geri Kazanım Ve Bertaraf Tesisleri

Eylem 13: Ergene Havzası'nda Ağaçlandırma Ve Erozyonla Mücadele Edilmesi

Eylem 14: Tarımsal Kaynaklı Kirlilik Kontrolü

Eylem 15: Baraj, Gölet Ve Sulama Tesislerinin Yapılması

Ergene Havzasında yer alan derelerin ıslahları, DSİ Genel Müdürlüğümüzce yapılmakta olup, 28 adet dere ıslahı projesinden 6 adedi tamamlanmış, 9 adedi inşaat, 5 adedi yapım ihalesi, 8 adedi proje aşamasında devam etmektedir. Ergene Nehri ana yatak ıslahı (158 km) tamamlanan projeler arasında olup diğer yan kollarında tamamlanan 5 adet proje ile birlikte 210 km yatak ıslahı ve çeşitli (köprü, menfez, betonarme kanal vb) sanat yapıları bitirilmiştir. Devam eden çalışmalar 2014 yılına kadar tamamlanarak; Havzada, Ergene Nehri ana yatak ve yan kollarında toplam 390 km yatak ıslahı ve çeşitli sanat yapıları inşaatı gerçekleştirilecektir.

Ergene Havzası Koruma Eylem Planı kapsamında havzada yer alan ve nüfusu 10.000'den fazla olan yerleşimlerin evsel atıksularını arıtacak olan 12 adet Evsel Atıksu Arıtma Tesisleri'nin (AAT) proje yapımlarına 2011 yılında başlanmıştır. 5 yerleşimin AAT uygulama proje çalışması tamamlanmıştır. Projesi çalışması tamamlanan AAT'lerin inşaat ihalelerine peyderpey çıkmaktadır. Edirne Uzunköprü AAT'nin ihalesi 16 Ağustos 2012 tarihinde yapılmış olup, ihale süreci devam etmektedir. Kırklareli-Vize Belediyesi Atıksu Arıtma Tesisleri (AAT) ile Kırklareli Belediyesi AAT yapım ihalelerinin bu yılın Aralık ayı içerisinde yapılması planlanmaktadır.

Kalan 7 adet AAT'nin proje çalışmaları tamamlanarak, inşaat ihalelerinin yılsonuna kadar yapılması planlanmıştır. 2014 yılı ilk periyodunda inşaat işleri tamamlanıp işletmeye alınarak, tesislerin ilgili belediyelere devri planlanmıştır.

SORU 5. *Yurttaşlarımıza, bu nehirlerin etrafında üretilen tarım ve su ürünlerinin gönül rahatlığıyla tüketilmesini öneriyor musunuz?*

CEVAP 5. Sorulan hususlar, Bakanlığım görevleriyle alakalı değildir.

SORU 6. *Kimyasal kirliliğin yoğunlaştığı, Ergene, Samanlı, Dalaman, Çine Çaylarının ıslahının Belediyelere bırakılması doğru mudur? Belediyelerin teknik altyapısı, deneyimli personel ve bütçe imkanları bu nehirleri ıslah etmeye yeterli midir? Belediyelerin arıtma tesisi projeleri var mıdır ve bunun için ilave bütçe verilmiş midir?*

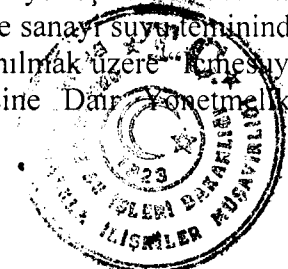
CEVAP 6. Ergene havzasında yer alan ve nüfusu 10.000'den düşük olan belediyelerin AAT projeleri SUKAP kapsamında ilgili kurum ve belediyeler tarafından ele alınmaktadır.

SORU 7. *Bakanlığınızca bu güne kadar, adı geçen nehirlerin hangi noktalarından, hangi periyotlarla numune alınmış, numunelere hangi analizler uygulanmıştır? Yapılan analiz sonuçları nedir? Bu sonuçlar nerede yayımlanmıştır?*

CEVAP 7. DSİ Genel Müdürlüğümüz ülkemiz genelindeki yeraltı ve yerüstü su kaynaklarında çeşitli noktalarda izleme yapmaktadır. Bu izlemeler, suların kullanım maksatlarına ve planlamalarına yönelik olarak, kaynaktan arıtma tesisi girişine kadar seçilen lokasyonlarda yapılmaktadır. Arıtma tesisi çıkışlarında ise su temini ile sorumlu kurum olan belediyeler suyun kalitesini kontrol etmekte ve halka sağlıklı su ulaştırma sorumluluğunu taşımaktadır. Genel su kalitesi izleme çalışmaları kapsamında, Ergene Nehri üzerinde 5, Dalaman Çayı üzerinde 2 ve Çine Çayı üzerinde 5 noktada kalite gözlem çalışmalarını sürdürmektedir.

SORU 8. *2002- 2012 yılları arasında, yıllar itibariyle Türkiye'de kullanılan içme suyu ve kullanım suları, yılda kaç defa, hangi kurumlarca analiz edilmiştir? Yapılan analiz sonuçları nedir? Bu sonuçlar nerede yayımlanmıştır?*

CEVAP 8. 1053 sayılı Belediye Teşkilatı Olan Yerleşim Yerlerine İçme, Kullanma ve Endüstri Suyu Temini Hakkında Kanun'a göre belediye teşkilatı olan yerleşim birimlerinin içmesuyu temini çalışmaları Bakanlığımızca yapılmaktadır. İçme, kullanma ve sanayi suyu temininde kullanılması planlanan kaynaklarda, planlama ve proje çalışmalarında kullanılmak üzere "İçmesuyu Elde Edilen veya Elde Edilmesi Planlanan Yüzeysel Suların Kalitesine Dair Yönetmelik"

çerçevesinde izleme çalışmaları yapılmakta, arıtma tesisleri bu analizler doğrultusunda projelendirilmekte ve inşa edilmektedir

SORU 9. *Analiz sonuçlarına göre su kalite parametrelerine ait sınır değerlerin aşıldığı ve kullanımı gıda güvenirliliğini ve halk sağlığını tehdit edecek noktada olan akarsularımız hangileridir?*

SORU 10. *Ülkenin yeraltı ve yerüstü su kaynaklarının korunması ve su kirlenmesinin önlenmesi bakımından bu kirliliğe neden olan işletme ve fabrikalara ne tür yaptırımlar uygulanmıştır?*

SORU 11. *Nehirlere kimyasal atıklar bırakan, çevreyi kirleten ve halk sağlığını ihlal eden işletmelere yönelik caydırıcı cezai müeyyide olarak hürriyetin kısıtlanması, fabrika veya işletmenin kapatılması yönünde bir yasal düzenleme düşünüyor musunuz?*

CEVAP 9-11. Sorulan hususlar, Bakanlığım görevleriyle alakalı değildir.

